

Här stod slaget vid Brännkyrka

Villorna i min stadsdel började byggas på 1920-talet. Stadens byggnadsnämnd bestämde att ett fältslag år 1518 skulle ge namn åt denna söderförort i Stockholm. Under Unionskrigen slogs svenska upprorsstyrkor mot den danske kungens unionstrupper, vid olika tillfällen och på olika ställen. Vid Årstafältet stod slaget vid Brännkyrka. Sten Sture den yngre besegrade kung Kristian II, åtminstone för ett tag. Slaget fick ge namn åt min förort, Stureby.

Som de flesta andra Sturebybor är jag inte född här. Men jag undrar ofta över livet här i andra tider. På kulturarvssajten Kringla nu får jag 168 träffar.

Det mesta är barnkläder. Dataskärmen fylls av gamla underbyxor, förkläden, halsdukar och underliga röntgenbilder på fötter och skallar. Barnkläderna är skänkta till Nordiska museet av en kvinna på 1960-talet. Och röntgenbilderna är mumier på Stureby sjukhem, fotade på uppdrag av Medelhavsmuseet.

Jag har hamnat i museernas digitaliserade samlingar. Väldiga, smått obegripliga, sammanhang och urval som inte förklaras.

Historielöst i förorten

Men vilken historia finns om platsen där jag bor? I förorten bär man ofta på ett slags känsla av historielöshet och har svårt att hitta bland intrasslade bilvägar, gångbroar, kulvertar och cykelbanor.

Det är ett samhälle skapat vid ett skrivbord där människornas liv har betraktats uppifrån. Som om allt bara handlade om logistik, effektiva transporter och att på kortast möjliga tid ta sig från ett ställe till ett annat. Det finns många anonyma ytor med rader av likadana lyktstolpar, men inget för minnet att få fäste i. Man tycks ha misslyckats med att slå vakt om landskapets ovärderliga historiska värden.

Idag när samhällsutbyggnaden är omfattande i många regioner är risken stor att värden i landskapets historia och det lokala minnet går förlorade i processen. Men vem om inte lokalhistorikern ska slå vakt om dem? Och vem har rätt att bestämma vad som är viktigt för dem som bor på en plats?

Det lokalhistoriska perspektivet handlar om livskvalitet. Att bland trafikleder och förortshus bevara

Bygd och naturskrönikör **MAJA HAGERMAN** är historiker, författare, vetenskapsjournalist och TV-producent.

Hon är bl a medarbetare i Dagens Nyheter och har skrivit uppmärksammade böcker som *Spåren av kungens män*, *Tusenårsresan*, *Det rena landet* och *Käraste Herman* samt producerat ett tiotal historiska dokumentärer för SVT.

Hemsida: majahagerman.se

”Det var vid midsommartid år 1518 som kung Kristian II med sina danska trupper tog sikte på Stockholm.”

”Bland elledningarna och betongfundament finns skålgropar från bronsåldern, gravfält från järnåldern och spår av gårdar och torp.”

kunskap om, och förbindelse med, det förflutna kan ge ett större sammanhang och djupare innehåll åt en alldeles vanlig och grå vardag.

Allt detta slår mig när jag läser historikern Bo Erikssons bok *Sturarna, makten, mordet, missdåden*. Läsningen ger mig en ny och mycket större förståelse för konflikterna som pågick mellan upproriska Sturar och unionister vid tiden för slaget vid Brännkyrka.

I vandringsvänliga skor

En vacker kväll i april anmäler jag mig också till en historisk promenad i min förorts omgivning. Museipedagog Anne Lilliehöök från Stockholms stadsmuseum möter upp vid pendeltågstationen i Älvsjö. Hon samlar vant ihop gruppen på ett tjugotal nyfikna deltagare, alla med vandringsvänliga skor på fötterna.

Hon leder oss bort från tågstationens nybygge till ett rött gammalt trähus tvärs över gatan. Det är där hembygdsgården Lerkorgen ligger. Förre var den ett värdshus där resande längs Göta landsväg kunde få mat och husrum. Landsvägen användes av alla resande som, till fots eller på hästryggen, kom till eller från huvudstaden söderifrån.

Anna Lilliehöök leder oss runt på bakgator, utmed cykelvägar och på smala gångvägar längs järnvägsspåren som löper ungefär där gamla Göta landsväg gick. Hon berättar om spår av svunna tider i förortslandskapet. Bland elledningar och betongfundament finns skålgropar från bronsåldern, gravfält från järnåldern och lämningar från gårdar och torp som återfinns på kartor från 1700-talet.

Vid Brännkyrka kyrka stannar vi till. Här gick Göta landsväg förbi och

här någonstans stod alltså även slaget vid Brännkyrka. Tänk, att det faktiskt är en medeltida stenkyrka som ligger och kurar här mitt bland pendeltåg och trafikleder. På sin tid var den centrum i en vidsträckt kyrksocken, som fick sitt namn för att den brann så många gånger. Möjligen även vid drabningen år 1518?

500 år sedan fältslaget

Det var vid midsommartid år 1518 som kung Kristian II med sina danska trupper tog sikte på Stockholm. De slog läger på Södermalm för att kunna beskjuta Gamla stan och slottet med sina kanoner. Ett par gånger gjorde danskarna försök att storma staden. Men de misslyckades och Sten Sture beslutade att gå till motanfall från söder för att bryta belägringen av huvudstaden.

Nu kom man tågande med den svenska hären just här längs Göta landsväg, ungefär där Älvsjö pendeltågsstation nu ligger och Stockholmsmässan har spritt ut parkeringsplatser i tusentals invid motorvägen och Brännkyrka kyrka. För att inte bli angripna i ryggen bröt Kristians trupper upp från Södermalm och började gå även de, men från andra hållet, längs Göta landsväg, för att möta den svenska hären.

Någonstans på Årstafältet stod slaget den 27 juli. Kanhända just där en smula av den grusade, breda gamla vägbanken faktiskt ännu är bevarad. Man kan undra om någon av de förbiilande bilisterna i rondellerna och trafiktunnlarna – kanske på väg till mässor om båtar, villor eller antikviteter – har ägnat en tanke åt att det i somras var på dagen fem hundra år sedan slaget vid Brännkyrka stod. ●